

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 167/2022-250

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov **1/ FVE Krásna, s. r. o.**, IČO 45 663 734, Kpt. Nálepku 19, Košice, **2/ ProSun, s. r. o.**, IČO 44 999 275, Ladomerská Vieska 1030, **3/ GROUND I, s. r. o.**, IČO 44 907 796, Budyšínska 38, Bratislava, a **4/ MyEnergy SPV 4, s. r. o.**, IČO 44 789 459, Votrubova 28, Bratislava, zastúpených **POLÁČEK & PARTNERS s. r. o.**, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, proti postupu a uzneseniam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/18/2019 z 20. novembra 2019, č. k. 1Obdo/18/2019 z 19. februára 2020, č. k. 2Obdo/15/2019 z 30. apríla 2020 a č. k. 1Obdo/13/2019 z 5. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 18. februára 2020, 19. júna 2020 a 13. júla 2020, ktoré boli spojené na spoločné konanie, domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) kasačnými uzneseniami najvyššieho súdu, ktoré navrhujú zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovatelia sú výrobcami elektriny z obnoviteľných zdrojov a ich výrobné zariadenia boli v roku 2010 pripojené do distribučnej sústavy žalovanej. Právne vzťahy v energetike upravoval v tom čase zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 656/2004 Z. z.“). Úrad pre reguláciu sieťových odvetví vydal vyhlášku č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších

predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktorou bola s účinnosťou od 1. januára 2014 zavedená platba za prístup do distribučnej sústavy, ktorú boli povinní platiť výrobcovia elektriny. Ústavný súd nálezom č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016, publikovaným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. júla 2016, rozhodol, že § 26 ods. 23 tejto vyhlášky v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ nie je v súlade s právnymi predpismi vyššej právnej sily.

3. Sťažovatelia nato podali proti žalovanej distribučnej spoločnosti žaloby, ktorými sa domáhali vrátenia toho, čo zaplatili ako poplatok za prístup do distribučnej sústavy. Svoj nárok odôvodnili tým, že so žalovanou neuzavreli zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, a preto pre účtovanie platieb chýba zmluvný a aj zákonný základ. Nárok sťažovateľov bol rozsudkami okresného súdu posúdený ako bezdôvodné obohatenie, pretože distribučná spoločnosť vystavovala faktúry za prístup na základe vyhlášky napriek tomu, že so sťažovateľmi nemala uzavreté zmluvy o prístupe. Žalovanej bola uložená povinnosť vrátiť čiastku uhradených poplatkov za prístup. Okresný súd považoval za preukázané, že medzi sťažovateľmi a žalovanou boli v priebehu roku 2010 uzavreté zmluvy o pripojení zariadení sťažovateľov do distribučnej sústavy žalovanej, ktorých predmetom bolo výlučne pripojenie zariadenia do distribučnej sústavy. V dohodách nebol dojednaný prístup sťažovateľov do distribučnej sústavy, ktorý bol možný len na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, ktorú predpokladal aj zákon č. 656/2004 Z. z. Okresný súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovanej, že zmluva o pripojení predstavuje zároveň aj zmluvu o prístupe, pretože nemá dané obsahové náležitosti a zároveň z ničoho nevyplynula vôľa sťažovateľov takúto zmluvu uzavrieť. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na § 26 ods. 3 a 5 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 251/2012 Z. z.“), z ktorých je zrejмый rozdiel medzi zmluvou o pripojení a zmluvou o prístupe. Okresný súd tiež uviedol, že účinky nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 pôsobia aj spätne, a preto sťažovatelia nemali povinnosť poplatok platiť, pretože takúto platbu možno požadovať len na zmluvnom základe, ktorý nebol zistený.

4. Na odvolanie žalovanej krajský súd rozsudky okresného súdu potvrdil. Skonštatoval, že žalovaná nepreukázala uzavretie zmluvy o prístupe, či už podľa zákona č. 656/2004 Z. z. alebo zákona č. 251/2013 Z. z., a neobstála jej argumentácia, že sťažovateľom zabezpečovala prístup do sústavy, pretože sa vyžadovala zmluva priamo medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Podľa krajského súdu na tento stav dopadá nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014, ktorý posudzoval ustanovenia vyhlášky s ohľadom na účtovanie platieb za prístup do distribučnej sústavy v prípade neuzavretia zmluvy o prístupe, keď ústavný súd kládol dôraz na zmluvu, ktorá mala byť uzavretá medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom distribučnej sústavy. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu o spätných účinkoch nálezu.

5. Proti rozsudkom krajského súdu podala žalovaná dovolania, ktorých prípustnosť odvodila z § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dôvod dovolaní podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP spočíval v právnom posúdení jej vzťahu so sťažovateľmi v súvislosti s § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. v nadväznosti na § 96 zákona č. 251/2012 Z. z. a v právnom posúdení zmluvy o prístupe do sústavy podľa § 27 ods. 1 písm. b)

zákona č. 251/2012 Z. z. Dôvod dovolaní podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP spočíval v posúdení účinkov nálezu ústavného súdu o nesúlade ustanovenia vyhlášky.

6. Sťažovatelia navrhovali dovolania odmietnuť, keď namietali, že neobsahujú jasne formulovanú právnu otázku. Argumentáciu žalovanej hodnotili ako účelovú, pretože platba za prístup bola prijatá vyhláškou za platnosti zákona č. 251/2012 Z. z. a vyhláška vychádzala z aktuálnej právnej úpravy (zákona č. 251/2012 Z. z.), a nie zo zákona č. 656/2004 Z. z. Podľa sťažovateľov boli účastníci zmlúv uzavretých za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. podľa prechodných ustanovení zákona č. 251/2012 Z. z. povinní dať tieto zmluvy do súladu s novým zákonom do 31. decembra 2012. Preto je vylúčené, aby sa platba za prístup vyberala podľa inej zmluvy, než ako to vyžadoval zákon č. 251/2012 Z. z. K tvrdeniam žalovanej, že zmluva o prístupe mala byť obsiahnutá v zmluve o pripojení, sťažovatelia uviedli, že ide o revíziu skutkových zistení so snahou preukázať vôľu účastníkov uzavrieť zmluvu o prístupe, na základe ktorej by mala byť vyberaná platba. Podľa sťažovateľov otázka, či sťažovatelia môžu uzavrieť zmluvu o prístupe, nie je otázkou zásadného právneho významu, nie je spôsobilá spochybníť právne posúdenie zo strany odvolacieho súdu a ani ústavného súdu v náleze č. k. PL. ÚS 17/2014. Sťažovatelia záver okresného a krajského súdu, že hmotnoprávne účinky nálezu ústavného súdu v právoplatne neskončených veciach nastávajú spätne, považujú za správny. V tejto súvislosti dali do pozornosti, že poplatok boli povinní platiť priamo z neústavnej vyhlášky a v ich spore nebolo právoplatne rozhodnuté.

7. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolania žalovanej sú prípustné a dôvodné, keďže pre rozhodnutie vo veci bola relevantná otázka, ktorá sa týkala právneho posúdenia vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou, ktorá v jeho v rozhodovacej praxi ešte nebola riešená. Najvyšší súd najprv konštatoval, že zmluvy o pripojení, ktoré založili vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi, vznikli za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. Podľa § 2 písm. a) bodu 23.2 zákona č. 656/2004 Z. z. sa prístupom do sústavy alebo do siete rozumie prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Podľa § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. bol výrobca elektriny povinný uzavrieť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy. Podľa § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z. bol prevádzkovateľ distribučnej sústavy povinný uzavrieť zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave, ak boli splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia. V nadväznosti na to poukázal na vzťah strán sa vzťahujúce prechodné ustanovenie – § 96 ods. 7 prvú vetu zákona č. 251/2012 Z. z., podľa ktorej zmluvy uzavreté podľa doterajších predpisov zostávajú v platnosti.

8. Najvyšší súd okrem toho poukázal na to, že právny rámec fungovania vnútorného trhu s elektrinou upravuje smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorá predpokladá zabezpečenie otvoreného prístupu na trh s elektrinou a ktorá členské štáty zaväzuje zabezpečiť nediskriminačné tarify pre prístup všetkých užívateľov distribučnej sústavy. Preto žalovaná ako prevádzkovateľ distribučnej siete bola povinná na základe zmluvy umožniť pripojenie a zároveň prístup do distribučnej sústavy všetkým výrobcom elektriny za rovnakých podmienok. Bez existencie takého zmluvného vzťahu vyžadovaného zákonom č. 656/2004 Z. z. nemohli mať výrobcovia elektriny prístup do distribučnej sústavy a nemohli byť do nej ani pripojení. Podľa najvyššieho súdu nebolo možné, aby výrobca elektriny uzavrel s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o pripojení bez toho, aby súčasne neuzavrel aj zmluvu o prístupe alebo aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy

o pripojení. Bez uzavretia zmluvy o prístupe, ktorú zákon č. 656/2004 Z. z. priamo vyžadoval, by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, pretože by nespĺňal podmienku podľa § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Na to, aby sťažovatelia ako výrobcovia elektriny mohli elektrinu vyrábať a dosahovať zisk, museli splniť podmienku uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení. Preto podľa najvyššieho súdu nemožno prijať tvrdenia sťažovateľov, že nemali vôľu uzavrieť zmluvu o prístupe, pretože táto bola obsiahnutá už v tom, že chceli ako výrobcovia pôsobiť na trhu s elektrinou. Povinnosti žalovanej umožniť výrobcovi pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a pripojení zodpovedá jej právo požadovať od výrobcov elektriny odplatu za túto službu. Zmena v zákone č. 251/2012 Z. z. túto zásadnú skutočnosť neovplyvnila a ani ju nezmenila.

9. Podľa najvyššieho súdu okresný a krajský súd nesprávne aplikovali § 21 ods. 2 písm. a) a § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z., ak vyslovili, že medzi stranami neboli uzavreté zmluvy o prístupe. Existencia týchto zmlúv o prístupe bola podmienkou, aby sťažovatelia mohli pôsobiť na trhu s elektrinou ako výrobcovia elektriny. Zo skutkového stavu vyplýva, že sťažovatelia ako výrobcovia elektriny pôsobili a aj pôsobia na trhu s elektrinou, teda nepochybne museli mať za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. so žalovanou ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy uzavretú zmluvu o prístupe a o pripojení do distribučnej sústavy. Najvyšší súd uzavrel, že žalovaná dôvodne namietala nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, ktorá najvyšším súdom dosiaľ riešená nebola, a preto zrušil nielen rozsudky krajského, ale aj rovnako nesprávne rozsudky okresného súdu s tým, že veci vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

10. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, ktorého podstatou bolo právne posúdenie účinkov nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014, najvyšší súd konštatoval, že pre rozhodnutie o dovolaní bola irelevantná, keď z nálezu vyplýva, že vyriešenie tejto otázky je relevantné iba pre tie spory, v ktorých medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy nebola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy. Podľa najvyššieho súdu pri správnej aplikácii § 21 ods. 2 písm. a) a § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z. nemožno dospieť k tomu, že medzi sťažovateľmi a žalovanou nebola uzatvorená zmluva o prístupe.

III.

11. Podľa sťažovateľov mal najvyšší súd dovolania odmietnuť, pretože neobsahovali konkrétnu a jasne formulovanú právnu otázku, ktorú by mal najvyšší súd podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP riešiť. Podľa sťažovateľov najvyšší súd dotvoril dovoláciu vôľu žalovanej, čím prekročil svoje oprávnenia a nevysporiadal sa s ich námietkami. Sťažovatelia tvrdia, že najvyšší súd zasiahol do ustáleného skutkového stavu právnym záverom, že zmluva o prístupe bola uzavretá, hoci okresný súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o absencii takejto zmluvy a tento skutkový stav bol potvrdený krajským súdom. Podľa sťažovateľov najvyšší súd zdôraznil potrebu eurokonformného výkladu, sám však žiaden neuskutočnil.

12. Podľa sťažovateľov najvyšší súd ignoroval nález ústavného súdu, keď konštatoval, že jeho závery sa na ich situáciu nevzťahujú, pretože medzi žalovanou a sťažovateľmi bola uzavretá zmluva o prístupe. Podľa sťažovateľov platba za prístup je oprávnená iba vtedy, ak medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., no takáto zmluva

uzavretá nebola. Sťažovatelia tvrdia, že najvyšší súd nesprávne odkazuje na zákon č. 656/2004 Z. z., ktorý bol účinný do 31. augusta 2012, pričom vyhláška platbu za prístup zaviedla v roku 2013 a prvýkrát sa platba vyberala za január 2014 v čase účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. Podľa sťažovateľov napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu sú arbitrárne, pretože na vec aplikovali nesprávny zákon č. 656/2004 Z. z. a navyše ho aplikovali formalisticky a izolovane, keďže aj zákon č. 656/2004 Z. z. definoval pojem prístup a vyžadoval, aby bol dohodnutý v zmluve o prístupe podľa § 2 písm. a) bodu 23.2 zákona č. 656/2004 Z. z. Podľa sťažovateľov najvyšší súd toto ustanovenie ignoroval, keďže uzavreté zmluvy o pripojení neobsahovali žiadnu dohodu o distribučnej kapacite, ktorá bola podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. náležitosťou zmluvy o prístupe. Sťažovatelia uzavierajú, že záver o tom, že pre účasť na energetickom trhu potrebovali dohodu o prístupe, je nesprávny, keďže ako výrobcovia nepotrebujú elektrinu prepravovať iným účastníkom trhu. Podčiarkli, že výrobca „*elektrinu len dodá – vpustí do distribučnej sústavy*“.

13. Sťažovatelia 1 až 3 podaniami z februára 2022 zaujali negatívne stanovisko k záverom nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 257/2020 zo 14. decembra 2021, v ktorom bolo rozhodnuté o sťažnostiach žalovanej distribučnej spoločnosti proti rozsudkom krajského súdu, ktorými bolo rozhodnuté v prospech iných výrobcov elektriny. Sťažovatelia zopakovali, že zmluva o pripojení podľa zákona č. 656/2004 Z. z. nemôže byť právnym základom pre vyberanie platby za prístup, vyjadrili nesúhlas s názorom, že prístup bol obsiahnutý v zmluve o pripojení, ktorá je v rozpore s právnou úpravou prístupu podľa zákona č. 251/2012 Z. z. Podľa sťažovateľov tým, že ústavný súd v náleze pripustil, že právnym základom platby za prístup je zmluva uzavretá podľa zákona č. 656/2004 Z. z., rozhodol v rozpore s nálezom č. k. PL. ÚS 17/2014.

IV.

14. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo s kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

15. Sťažovatelia namietajú, že najvyšší súd prekročil svoju právomoc tým, že dovolania žalovanej pripustil. Podľa sťažovateľov dovolania neobsahovali dostatočne formulovanú právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K tomu treba zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Treba rešpektovať kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní, kým neprekročí ústavné štandardy (II. ÚS 398/08, I. ÚS 336/2019). Ústavný súd

v aktuálnej judikatúre upozorňuje na príliš striktné a formalistické posudzovanie dovolacej otázky. Povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám (I. ÚS 51/2020). Najvyšší súd dospel k záveru, že jedna z nastolených dovolacích otázok bola kľúčová pre rozhodnutie vo veci. Išlo o právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi žalovanou a sťažovateľmi, ktorý bol založený skutkovo nespornými zmluvami o pripojení.

16. Je zrejmé, že všeobecné súdy boli konfrontované s množstvom žalôb výrobcov elektriny s obdobným predmetom konania, preto bolo nepochybne žiaduce, aby najvyšší súd vec hmotnoprávne posúdil. Najvyšší súd v rozsahu dovolacej otázky opätovne právne posúdil právny vzťah medzi žalovanou a výrobcami elektriny, ktorý bol založený zmluvami o pripojení. Najvyšší súd hodnotil (i) predmet činnosti a podnikania sťažovateľov ako výrobcov elektriny, (ii) či sťažovatelia ako výrobcovia elektriny z podstaty svojej podnikateľskej činnosti potrebovali prístup do distribučnej sústavy, (iii) podmienky stanovené právnou úpravou účinnou v čase vzniku právneho vzťahu medzi stranami sporu, t. j. zákonom č. 656/2004 Z. z. Najvyšší súd dospel k záveru, že povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Najvyšší súd tým nezasiahol do skutkového stavu, tak ako to tvrdia sťažovatelia v ústavných sťažnostiach. Najvyšší súd nevykonal žiadne nové dôkazy, ale zistený skutkový stav právne posúdil potom, ako vyložil právne normy obsiahnuté v zákone č. 656/2004 Z. z. To, že toto právne posúdenie je iné ako právne posúdenie okresného a krajského súdu, neznamena, že by išlo o zásah do týmito súdmi zisteného skutkového stavu. Argumentácia sťažovateľov je v tejto súvislosti nesprávna a vychádza z toho, že súdy všetkých inštancií skúmali vôľu sťažovateľov a žalovanej pri uzavretí kúpnej zmluvy. Tak tomu nebolo, keďže išlo o právne posúdenie nepochybne prejavenej vôle zúčastnených subjektov tak, ako bola zachytená v písomne uzavretých zmluvách. Časť argumentácie súdov, ktorá používala výrazy obsahujúce spojenia smerujúce k nezisteniu vôle strán, bola v podstate nadbytočná a prejavila sa v nej nedôslednosť súdov pri rozlíšení skutkovej a právnej otázky. V konaní nebolo sporné to, s akým obsahom boli medzi stranami uzavreté zmluvy, teda nešlo o skutkový spor. Spor bol výlučne o právnom posúdení týchto zmlúv, teda o tom, aké právne následky sa s takto uzavretými zmluvami vzhľadom na právnu úpravu spájali.

17. Neobstojí argumentácia sťažovateľov zdôrazňujúca nedostatočné odôvodnenie jeho rozhodnutí v tejto časti, podľa ktorej najvyšší súd zdôraznil potrebu eurokonformného výkladu, sám však žiaden neuskutočnil. Súčasťou práva na spravodlivé konanie je právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Najvyšší súd ustanovenie smernice parafrázoval tak, aby zvýraznil zmysel zákona, ktorý vykladal. Použitie tohto argumentačného nástroja neznamena, že najvyšší súd bol pri aplikácii zákona povinný vykonať eurokonformný výklad. To platí osobitne s ohľadom na to, že v argumentácii

sťažovateľov neboli obsiahnuté žiadne prvky, ktoré by viedli k tomu, že výklad najvyššieho súdu nie je v súlade s argumentačne využitou smernicou.

18. Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré naruša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

19. Výsledkom právneho posúdenia najvyššieho súdu bol záver o tom, že povinnosť výrobcu elektriny uzavrieť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutých uznesení. Tvrdenie sťažovateľov, že prístup do distribučnej sústavy nepotrebovali, pretože výrobca vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy len dodá – „vpustí“, vyznieva nepresvedčivo, keďže výrobou a následným predajom energie sa napĺňa podstata podnikateľskej činnosti sťažovateľov. Sťažovatelia nepochybne nepotrebujú energiu do sústavy len tak bez jej ďalšieho využitia vpustiť.

20. Najvyšší súd určil, podľa ktorého právneho predpisu sa právny vzťah medzi stranami bude posudzovať. Najvyšší súd primárne posudzoval právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi podľa zákona č. 656/2004 Z. z., pretože zmluva o pripojení bola medzi stranami uzavretá za účinnosti tohto zákona. Preto sa táto právna norma vzťahovala na celý právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi. Jeho ustanovenia boli relevantné pre právne posúdenie veci vrátane povinnosti uzavrieť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že vyhláška, ktorá zaviedla povinnosť platby za prístup, nadobudla účinnosť neskôr a žalovaná začala vyberať platbu až začiatkom roka 2014. Rozhodujúcou skutočnosťou bolo to, či výrobca mal uzavretú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Právne posúdenie vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou so záverom o tom, že medzi týmito stranami došlo k uzavretiu zmluvy o prístupe, má racionálny základ, preto nie je arbitrárny či svojvoľný. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto vady však právne posúdenie právneho vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou nevykazuje.

21. Vzhľadom na právny záver o tom, že medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, sa právne závery nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovanou nevzťahujú. Nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou. To vylučuje rozpor namietaných uznesení s nálezom ústavného súdu o nesúlade časti vyhlášky. Rovnako nie je v rozpore s týmto nálezom ústavného súdu ani nález ústavného súdu

č. k. III. ÚS 257/2020 zo 14. decembra 2021, ktorého podstatou bolo konštatovanie podstatného skutkového omylu o čase vzniku zmluvného vzťahu, keď v dôsledku omylu krajský súd posúdil právny vzťah medzi stranami sporu podľa zákona č. 251/2012 Z. z., a nie zákona č. 656/2004 Z. z., čo malo vplyv na určenie právneho základu pre účtovanie platby za prístup.

22. Nemožno dospieť k záveru, že uzneseniami najvyššieho súdu alebo jeho postupom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vo vzťahu k namietaným ustanoveniam čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy je potrebné uviesť, že ide o základné ustanovenia ústavy, ich obsahom nie sú základné práva a slobody, preto sa ich porušenia nemožno domáhať ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy.

23. Nebol zistený ani taký výklad zákonných predpisov, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na rovnosť strán. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje súd. Najvyšší súd svojím postupom neuprel sťažovateľom žiadne právo a nijako ich neznevýhodnil. To, že rozhodnutie vyznieva v neprospech jednej zo strán, nemôže byť zásahom do rovnosti strán.

24. Námietky porušenia základných práv sťažovateľov sú zjavne neopodstatnené, a preto boli ich ústavné sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnuté.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2022

Peter Straka
predseda senátu